

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hermanni Conringii De Pace Civili Inter Imperii Ordines Religione Dissidentes Perpetuo Conservanda Libri Duo

Conring, Hermann

Francofurti ; Lipsiae ; Wittebergae, 1680

Caput II. Declarationem Innocentii non fuisse necessariam, esse autem
planè insolentem & carere omni exemplo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9585

quoque Latina receptis moribus, fas nobis quoque esse innocentianæ hujus Bullæ censuram instituere, ac proinde nihil esse causæ] quamvis devoto alicui Paparum cultori, quare à mea hac opera avertat oculos. Haud me fugit quidem, posse cipiam fortassis scrupulum adhuc superesse, ex jurata à clero & aliis obedientia Paparum, sed hac de re agemus infra seorsim: contenti nunc, animos promiscuè omnium ad lectionem hujus libelli saltim præparasse.

CAPUT II.

Declarationem Innocentii non fuisse necessariam; esse autem plane insolentem & carere omni exemplo.

Quoniam itaque nulla pietas prohibet, quo minus quilibet salutis Germaniæ studiosus mecum instituat Innocentianæ Bullæ censuram: plurimum verò interest accurate novisse, quo jure quave injuriâ per eam Pax publica fuerit irrita pronunciata, consequens jam est, ut ad rem ipsam tandem aggrediamur; idque ordine illo quem diximus observato.

Igitur minime quidem fuisse NECESSUM, ejusmodi Bullâ edere, *primum* illud haud obscuro est I. indicio, quod etsi sæpissime in similes conditiones pax fuerit constituta, nunquam tamen talis quædam Declaratio Papalis prodierit. Utique enim il-

lud abs quo hæctenus Respublica & Ecclesia semper fuit salva non est vel Ecclesiæ vel reipublicæ necessarium. At vero longe frequentissime cum Paganis, cum Hæreticis, cum Mahumedanis, ita pax fuit inita, ut integræ provinciæ cum hominibus plurimis ac bonis Ecclesiasticis amplissimis cesserint aliis, multumq; eorum quæ hæctenus Christiani imo quæ & ipsi Pontifices aliquamdiu tenuerant perierit: nec tamen Declaratio ejusmodi Papalis unquam, ab initio usque Ecclesiæ Christianæ, vel visa, vel audita, vel tentata fuit. Ne Protestationem quidem clanculariam à Curia Romana interpositam, legas per secula Christiana omnia. Tantum etiam ipsa abfuit semper ab ejusmodi aliqua publica Declaratione.

Quid, quod ante Gregorii septimi Papæ tempora, adeoque ante monarchiam sacram in universam Ecclesiam à Romana curia cceptam exerceri, ita omnia talia sint gesta, ut Pontifices Romani non magis ad suam curam illa negotia traxerint quam alii Episcopi; quorum itidem tamem nemo unquam in illum modum contra damna Ecclesiæ est protestatus. Quod de prisco Ecclesiæ ævo præclare demonstravit Blondellus in suo Amandi Flaviani nomine edito Commentario: non opus vero est prolixè demonstrari, quia nullum plane ex omnibus retro temporibus exemplum Protestationis

nis

nis potest adduci. Ex quo conditus est nova illa sacra Monarchia, miscuerunt se quidem ferè omnibus belli ac pacis negotiis Papæ: verumtamen, ceu jam diximus, tales Innocentianæ Declarationes, contra pacem aliquam etiam cum Infidelibus initam, quantumvis sacris rebus fuerit detrimentoſa, nunquam sunt publicatæ.

Imo vero, ne quidem hac in Germania nostra (ne de aliis nunc dicam uniuersæ orbis regionibus) vel ipſo ſuperiore & noſtro ſeculo, factum Papali autoritate Proteſtationem aliquam eſſe, certo conſtat. Circumfertur quidem PAULI III Breue ad Carolum Vincrepatorium, quod Carolus anno quadra-geſimo quarto ſuperioris ſeculi Ratiſbonæ nonnulla Proteſtantibus indulſiſſet. Sed hæc epiſtola ſi non mentitur Papæ nomen, ceu nonnulli ſuſpiciantur, multum differt à Proteſtatione. Et ſane veroliſi-
 mile eſt, reſponſo aliquo Cæſareo ſatiſfactum fuiſſe Papæ, utpote qui in ſola epiſtola illa ſcriben-
 da acquieverit. Nec vero quidquam ad rem facit, ut probetur Carolum Vincrepatione iſthac moni-
 tum facti poenituiſſe, quod habeat hæc Bzoviuſ. 7
 ad annum 1544: *Non ſurda aure Cæſar Pontificis
 monita audiuit, ſed pace cum Rege Gallia inita,
 Crispini inter alias conditiones addi voluit, ut u-
 terque pro virili Catholicam religionem propugna-
 ret, Pontificem ad cogendum Concilium interpella-*
 ret,

*ret, Rex vero Gallia legatione in Germaniam ad
Ordinum conventum missa, protestantes ad assen-
tiendum Concilio hortaretur. Præterquam sane
quod de non surda aure nihil habeant illi histo-
rici, qui tamen isthæc prolixè atque accurate nar-
rant: nullum hinc pœnitentiæ indicium apparet,
sed potius ardor quidam elucet Cæsaris, Pontifi-
cem rerum sacrarum negligentem & à Concilio
habendo alienū, cogendi ad officium faciendum. Et
verò longe diversum quid à Pacis, qualis post pacta
est, instituto improbasse sese, ipse Pontifex in Bulla In-
dictionis Concilii Tridentini affirmavit hisce ver-
bis: Cum id, quod ne accideret antea veriti era-
mus, ex ejus Conventus (Ratisbonensis) sententia,
peteretur à nobis, ut ab Ecclesia dissentientium,
quosdam Articulos tolerandos declarem, idque
nobis, ut concederemus, neque Christiana & Catho-
lica veritas, neque nostra & Sedis Apostolicæ di-
gnitas permetteret, palam potius Concilium ut
quam primum fieret, proponi mandavimus.*

Porro & contra Transactionem Passaviensem
nullo plane modo protestatus est JULIUS III; etsi
federit in annum usque quinquagesimum quin-
tum, pene integrum triennium post transactionem
istam conditam. Imo hic est ille Papa, qui in An-
glia per Cardinalem Reginaldum Polum Legatum
suum, tranquillitatis publicæ causa, opes quæ
quon-

quondam Ecclesiasticorum fuerant, Secularibus quos vocant in perpetuum possidendas permisit. Ita sane de illo scribit Henricus Spondanus in Annalibus ad annum 1554 n. 4: aut potius, unde illa descripsit, Sanderus l. 2. de Schism. Anglicano. *De bonis tamen ac fundis Ecclesiasticis impetrare non potuit: quantumvis & Regina in Comitibus anni sequentis operam suam in eo praestiterit, ut restituerentur Ecclesiis & monasteriis, quae ab Henrico Rege distracta fuerant & nobilibus Laicis distributa. Quinimo ne nova inde turba concitarentur, Ordinibus postulantibus & urgentibus, adactus est, publico Instrumento, Pontificis nomine, omnes, de ejusmodi bonis ac possessionibus, quoad poenas & censuras canonicas, IN PERPETUUM securos & absolutos declarare.*

Similiter contra pacta Augustana, inita quo tempore sedit Julius III & Paulus IV, nulla Protestatio, multo minus ulla ejusmodi Declaratio, fuit facta, vel à Pontifice ipso vel ab ejus aliquo Nuncio aut à Latere Legato. Nemo certe historicorum tale quidquam haecenus prodidit. Diserte potius Natalis Comes l. 9 Historiar. *Decretum est in iis Comitibus, praesente sacro antistite purpurato Morono, quem Julius Pontifex adesse voluit Legatum, ne quis religionis causa adversus quenquam bellum susciperet.* Sane Moronus Legatus Pontificius, Au-

Aa

gustam

gustam à Julio III missus, statim octavo post adventum die, intellecta Papæ morte iterum abiit, sed nulla facta Protestatione; quam proinde instituere non habuit in mandatis. Ut immeritò Moronum intermissæ protestationis causa Caramuel sit infectatus *n. LX Pacis Licite*. Certe si quid tale ipsi fuisset mandatum, non impune tulisset ejus omissionem apud Julii successorem Papam Paulum, sævum hominem, & cum aliis tum huic etiam Morono gravem, utpote quem velut de hæresi suspectum diuturno carcere in Hedriani mole afflixerit, ceu legere est in Onuphrio.

Primus Ernestus de Eusebiis *Sect. 4 Rat. VIII §. 2* affirmare non est verecundatus, PAULUM IV Paci Religionis edita Bulla contradixisse. Cæterum vanitas assertionis ne ab ipso quidem Ernesto dissimulari potuit: scribit enim ita *ferri*, nec tamen, quænam potuit laudare testem relationis: fateatur etiam, Bullam illam sibi non visam. Nec aliud vel in speciem adducit isti rei probandæ, quam verba quædam, quibus Cardinalis Hosius judicium suum creditur protulisse de Pace isthac à Paulo Papa interrogatus. *Creditur*, inquam, nam ne Possevinus quidem, quo auctore hoc narrat Ernestus, Pacem religionis Germanicam diserte memorat. Sleidanus l. 26 hæc verba refert, ex Cardinalis Augustani re-

maius

BA

lo

lo tempore quo Romæ fui commoratus, me presente vel conscio, ne verbum quidem unum factum est de religionis illa pace. Vixerat autem ille Cardinalis Romæ Paulo IV to sedente: ac proinde liquet, Curiam Romanam tunc temporis non adeo ut jam, Protestationibus publicatis paci tunc factæ sese opposuisse. Certe Bulla aliqua damnatoria Pacis Augustanæ, ab illo Paulo IV to condita, nusquam comparet, ne quidem in magno Bullario à Cherubino edito. Sed & Bzovius n. 35 ad annum 1555 ita quidem scribit: *Paulum IV vehementer commovit Ferdinandi in Comitibus se inscio de religione suscepta tractatio; ut hortatus fuerit antiquari revocarique quæ cum gravi Sedis Apostolicæ injuria concessa essent, pollicitus vires si Germaniam ad sedis Apostolicæ obedientiam reduxerit & relaxationem juramentorum.* At reapse factam aliquam ab illo Papa Paulo IV Transactionis pacificæ cassationem, vel adversus eam solemnem aliquam Protestationem, plane historici hi tacent. Ex hisce autem omnibus plusquam abundè patet, Ernestinas de Protestatione fabulas nullam fidem mereri.

Dignum vero etiam hoc observatu est, fuisse illum Paulum Papam infesto in Cæsarem Carolum animo, nec minus Ferdinando successoris periniquum, summe immitem porro in Protestantes o-

mnēs eorumqve ſententiis addictos, utpote qvo nemo Paparum Romæ magis unqvam ſævierit in diffidentes: ceu loqvuntur hiftoriæ illius temporis, interqve eas ipſa illa, qva vitam & res ejus omnes eſt perſeqyutus Onuphrius Panvinius. Si ne ille autem Paci publicæ aperte reclamavit, aut contra eam per tabulas eſt proteſtatus, utiqve judicatum tunc Romæ fuit, ſaltim tali aliquva proteſtatione opus non eſſe.

Verofimilius eſt id qvod idem narrat Erneſtus, Joannem Franciſcum Commendonum, Legatum PII V anno ſexageſimo ſexto proteſtatum eſſe contra approbationem, qvæ tum in Comitibus facta eſt, Religioſæ Pacis. At vero inſtituta eſt illa Proteſtatio non niſi clanculum, & coram Notario ac teſtibus, nunqvam publicata. Ideoqve illa fuit hæcenus adeo occulta, ut ejus Proteſtationis primus palam meminerit ille perſonatus Erneſtus. Ipſe autem vel eo, qvod dicit, viſum ſibi Proteſtationis illius authenticum exemplum in Archivo Episcopatus Auguſtani, ſatis indicat, Proteſtationem iſtam nullarum fuiſſe virium; utpote qvum aliàs debeat illius authenticum exemplum non in Episcopatus Auguſtani, ſed Cæſareo aut Moguntino Imperii tabulario reperiri. Certe ſi qvem inſignem effectum à Proteſtatione iſthac expectaſſet Legatus, aliter utiqve illam debuiffet inſtituere, ceu notum eſt. Enim-

vero

vero bene Caramuel n. 406 Pac. Licitæ: Debuit Cardinalis publico & solenni scripto protestari, & per Procuratores suos singulis Principibus, etiam hæreticis, Protestationem suam intimare. Addens autem: se putare id factum, graviter decepit sese: reapse enim nihil tale contigit. Per item est probabile, Legatum istum Pontificium mutata sententia à Protestatione illa tandem abstinuisse; nec Protestatione sua tam spectasse in vitam pridem Religionis pacem, quàm conciliationem dissidentium de religione sententiarum, quàm in illa Conventu Imperii agitari unice desideravit optimus Cæsar Maximilianus, ad compositionem istam instituendam paulò ante excitatus cum ab aliis tum à Cassandro & Wicelio, quorum de hoc argumento libri sunt in manibus. Conjicere id ipsum nos jubent ipsa verba Protestationis: *Requisivi & admonui, ne permittant ac consentiant deveniri ad hanc tacitam vel expressam confirmationem Recessus anni 1555 (quatenus continet Pacem religionis,) ob quam aliqua ratione, vel modo, minima etiam in parte, Concilii Tridentini decretis, præsertim ejus dogmatibus præjudicari possit.* Enimvero in universum Pax Religionis non adversatur Concilii Tridentini decretis, multo minus ejus dogmatibus: sed ea duntaxat pare, quàm dissidentes de religione sententias jubet componendas non per decreta Concilio-

rum adeoque nec Tridentina. Ita scilicet diserte cautum fuerat: Und sol die streitige Religion nicht anderst / denn durch Christliche / freundliche / friedliche Mittel und Wege / zu einhelligem Christlichen Verstand und Vergleich gebracht werden. Item: wo dann solche Vergleichung durch die Wege des General Concilii, National-Versammlung / Colloquien oder Reichshandlung nicht erfolgen würde &c. Et vero illa parenthesi clausa Protestationis verba: *quatenus continet Pacem religionis*: videntur non esse ipsius Protestationis sed Ernesti.

Non opus autem est conjecturis, cum omnem rem prodiderit posteritati Jacobus Augustus Thuanus historicorum ejus temporis princeps, idque (velut apparet) ex arcanis narrationibus desumptam Bernardini Bocadelli Episcopi Rodonensis, qui Comitibus illis interfuit Legatus Galliae Regis Caroli. Non dubito haud futurum absque pretio operæ, si ipsa summi viri verba recitemus. Comitibus, inquit, *interfuit Joannes Franciscus Commendonus Cardinalis, Pii V Pontificis nomine, cum ex Polonia rediret, acceptis ab eo Augusta mandatis, nec non Marcus Siticus Altemsius itidem Cardinalis, sed tanquam Episcopus Constantiensis & Imperii Princeps. Cum Pontifex novus ex Oratoris, quem in aula Cesarea habebat, & aliorum literis didicisset, in Augustanis Co-*
mitibus

mitiis inter alia capita, quae proponi debebant, de ratione componendorum religionis dissidiorum actum iri, id ad suam adeoque Romanae Sedis omnium aliarum matricis auctoritatem pertinere ratus, Commendano enixe injungit, ut si religionis negotium in Comitibus deduceretur, ipse suo nomine publice protestaretur, & Pontificem divina censura gladium districturum interminaretur, & contra Caesarem imprimis, quem & Imperio ac regnis ac ditionibus, successionibus & juribus, quae in Hispania regnis ei competebant, privaturus esses. Bene autem evenit, quod viro summae moderationis & prudentia negotium commissum esset. Qui veritus, ne ea protestatione animi magis exasperarentur, quam idoneum remedium malo, quod timebatur, pro tempore adhiberetur, aliam rationem deliberationis illius impedienda sibi ineundam existimavit; reque cum Caesare communicata & spe ab eo facta negotii in aliud tempus rejiciendi, ad Pontificem scripsit, & protestatione ea nihil opus fuisse monuit. Verum homo imperiosus & qui nullas rationes voluntati suae contrarias admitteret, alteris mandatis enixe magis quam prius injunxit; ut si mentio ulla de religionis negotio in Comitibus fieret, publica protestaretur, & Caesarem atque alios Principes Pontificis nomine à communione Christiana excluderet. Sed neque secundis mandatis
mini.

minister hero prudentior paruit; & commodum accidit, ut cum secunda mandata venerunt, jam illud capud in aliud tempus rejectum esset. Non cessabat tamen Pontifex Casarem per Commendonum imperiose monere, ne quid tale in deliberationem in Comitibus deduci in posterum pateretur. In eo, perniciose peccasse Carolum V, qui, dum se negotiis sacris immiscet, Confessionem Augustanam à Philippo Melanchthone conscriptam in Comitibus proponi passus esset, & alio postea remedio autoritate Casarea intempestive usus, dum ita religioni consultum putat, religionem in discrimen revocaverit. Id rerum confusione & turbis, qua postmodum in Germania incrementum sumserint, causam dedisse. Facturumque melius maximum alioquin Imperatorem fuisse, si venienti malo, cujus principia semper infirma sunt, mature ac validis remediis occurrisset. Nunc libertate pessima in Imperio permessa, spiritum vertiginis inter Germanos regnare, & quot homines à vera Romana religione dissident, tot sectas esse. Haecenus Thuanus lib. 39.

Confirmatur autem haec narratio eo, quod in vita Petri Canisii, celebris utique Jesuitæ, illâ, quam à Francisco Sacchino scriptam Sodales ipsi Ingolstadii anno 1616 ediderunt, l. 2 c. 11 traditur: hunc cum aliis nonnullis Sociis Legato Apostolico ne Paci resisteret persuasisse. Frustra certe Ernestus quamvis Socio-

Sociorum, se iudice, omnium perspicacissimus *sect.*
4. ad ix. §. 2. conatur in dubium id vocare, nullo
 contrario testimonio vel indicio subnixus. Et vero
 merentur fluctuantis hominis verba hæc notari.
Forse id effecerint, Jesuitæ scilicet, ne publice Protesta-
tio fieret cum perturbatione & scandalo. Si plus
dicti Patres suaserent, sola temporum necessitate sibi
proposita, Pacis autem qualitate non explicata nec
intellecta, falli potuerunt. Taceo nunc, quod Socius
 Ernesti non unus è multis Laurentius Forerus, li-
 bro cui scurrili suo more titulum fecit: *wer hat dem*
Kalb ins Auge geschlagen / fide illius Canifianæ vitæ
 non dubitaverit gloriari, de Sociorum in Pace ser-
 vanda studio.

Post Pii V porro tempora illa, ne quidem ab Er-
 nesto aliisque, Paparum aliquis potuit laudari, qui
 sit vel clanculum coram Notario protestatus, usque
 ad nostra hæc tempora. De uno VRBANO VIII non-
 nulla homo ille adfert, unde forte colligas Protesta-
 tionem aliquam, saltem illius jussu, institutam. Ast
 vero plane aliud & adversum quid illa quæ adfert
 nos docent. Narrat enim, Urbanum anno hujus se-
 culi tricesimo primo, literis ad Nuncium suum per-
 scriptis significasse: *neque Cæsarem neque alios Sta-*
tus aut Episcopos, habere potestatem de Ecclesiæ bo-
nis aut juribus quidquam hostibus Ecclesiæ in ejus
prejudicium per pacta tradendi aut permittendi:

Bb

in

in eandem sententiam anno tricesimo quarto Romæ respondisse Legato Moguntino: *Catholicos non posse cum hæreticis de bonis Ecclesiæ & Religione pacisci, nec Papam posse dare consensum aut potestatem.* Verum hæc non docent, factam ab illo Protestationem adversus Transactionem aliquam.

Adjungit mox idem Ernestus: Urbani nomine adversus Amnestiam Ratisbonæ conclusam, Cæsari protestationem obtulisse, illum ad Cæsarem Nuncium cum potestate Legati à Latere qui Archiepiscopus Athenarum audiit; addit etiam quædam ejus verba. Verum ex illis quidem verbis perperam colligit Ernestus factam Protestationem & quidem nomine Urbani. Hæc enim sunt verba. *Ideo ego Caspar Archiepiscopus Athenarum S.D.N. Urbani Papæ VIII ac S. Sedis Apostolicæ Nuncius, sanctitatis suæ ac S. Sedis nomine, sicuti pastoralis officii sollicitudo postulat, Cæsari M.V, ut Catholicum Principem & Ecclesiæ Romanæ Advocatum ac Defensorem, rogo requiro & hortor: ut majorum suorum vestigiis inhereat, & ut pietatem M. Vestræ decet, incolumitatem & integritatem Religionis Catholicæ & Ecclesiasticorum ac piorum locorum, personarumque Ecclesiasticarum, itidemnitatem tueatur; neque permittat aut consentiat secus quid fieri. Alias omni meliori modo ejusdem S.D.N. ac Sedis Apostolicæ nomine repugno & resisto; meque semper repu-*

repugnare & resistere velle profiteor; prout certus sum, quod idem S.D.M. ac ipsa Sedes Apostolica repugnabit & resistet. Protestationis nulla hic fit mentio; & nomine Urbani Nuncius rogat duntaxat Cæsarem, *repugnat* vero non nisi sub conditione. Cumque dicat, *certum se esse quod S.D.N. ac ipsa Sedes Apostolica repugnabit & resistet;* Urbanus vero ex eo tempore nec per se, nec per alium factæ Amnestiæ repugnaverit literis Protestatoriis aut restiterit; vel hinc palam est, Urbani autoritate Protestationem nullam vel contra Amnestiam vel contra alia cum Protestantibus deinceps inita pacta, esse institutam. Nec verò quidquam ad rem hanc faciunt privatae literæ ejusdem Urbani ad Episcopum Augustanum ab Ernesto productæ. Imo vero ostendunt illæ, alienum fuisse Urbanum à Protestatione instituenda. Acceperat nimirum ille, quem in modum fuisset pactum Francofurti anno quadragesimo tertio, utque ipse in literis illis indicat, *accurate adhibuerat omnia officia, quæ è re fore* Augustanus Episcopus, vehemens sed destitutus prudentia vere pia & Christiana Zelota, ei *significaverat*: nec tamen contra illa Francofurtensia pacta protestatus fuerat Urbanus.

Ipse postremo INNOCENTIUS hic Papa non protestari fecit, multo minus Bulla aliqua publicata irritam pronunciavit Pacem illam, quæ paulo ante

Germanicam, die nempe tricesimo Januarii, itidem Monasterii, & præfente tunc Fabio Chifio, confecta est inter Hispaniæ Regem & Fœderatos Belgico-Germanos. Apertè fanè nihil hujus actum est. Et tamen, si rem ipsam videas, non minus hîc quam per Pacta nostra, in perpetuum Evangelicis istis Fœderatis concessa sunt illa, quæ suis Protestationibus & Bullis subruere per Germaniam Innocentius laboravit. Judicavit quidem aliter Urbanus VIII Papa, si vera sunt quæ scribit Caramuel p. 159 *Pacis Licitæ* hisce verbis: *Urbanus bellum Hollandicum esse Politicum, nec religionem concernere, & Hispanis imputandum, dixit P. Aldenardio Belgæ Capuccinorum Provinciali, amico meo, & multa alia aliis.* Si fanè hæc dixit Urbanus, & se & alios decepit nimis manifestò: & recte additum est à Caramuele, illa *subsistere non posse*.

EX QUIBUS omnibus sole clarius est, à nullo Paparum usquam terrarum ante Innocentium, nec ab illo nisi in sola nostra Germania, adversus pacta Pacis publicæ, etsi illa fuerint ejusdem cum nuperimis notæ, & Papali curiæ notissima, non tantum ullam Declarationem, sed nec ullam vel publicam vel privatam Protestationem fuisse institutam.

Si autem ab initio usque Ecclesiæ non opus fuit vel clancularia Protestatione Papali, liquet profecto clarissime, quod neque hanc Declarationem

nem

nem edendi ulla potuerit esse necessitas. Utiqve enim non jam opus est Ecclesiæ auxiliis plane novis & numquam antehac usitatis : nisi forte hæc Ecclesia ab illa vetere planè etiam fuerit nova ac diversa. Ac proinde *primum* quidem argumentum meum firmum jam est, & satis probatum.

SECUNDO igitur: illa jura, quæ Declaratione II isthac salva voluit præstare Innocentius, Pontificiæ Sedi & Ecclesiæ competunt, vel jure æterno sive naturæ sive divino, vel humano tantum positivo. Si æterno naturæ aut divino jure: non potuerunt ullis pactis humanis, aut longissimi temporis præscriptione, quicquã detrimenti capere, vel auctoritatis pristinae quidquam amittere. Nec enim contra divina & naturæ instituta vel usucapio aliqua vel longi temporis usurpatio, vel pacta aut contractus hominum hilum ullum valent. Si vero à solo humano jure positivo illæ prætensiones Pontificiæ dependent, (quod fortassis Curia Romana haud concesserit, certè concedere non poterit salvo, quem jactitat divinitus sibi concessum, Vicedeatu) aut satis fuit illis tuendis Protestatio, quam sine exemplo jam tum bis Monasterii publice instituerat Nuncius extraordinarius Fabius Chisius, aut illa utraq; fuit nullius roboris & frustranea. Posterius non utiqve affirmaverit Innocentius; imo illam isthac sua Declaratione diserte laudavit. Prius autem si

est verum, consequens iterum omnino est, hanc Declarationem nulla cogente necessitate esse editam atque institutam. Imo si verum est quod in hac Bulla asseritur: *notissimi juris esse, quamcunque tractationem seu pactionem in rebus Ecclesiasticis, sine Romanae Sedis auctoritate factam, nullam nulliusque roboris aut momenti existere;* (quale quid ignotum tamen fuit omni veteri Ecclesiae, imo aliquamdiu & novae post constitutam Hildebrandinam sacram monarchiam) ne quidem Fabiana Protestatione fuit opus sed etiam illa fuit omnino superflua: ac proinde multo minus necessaria Innocentii Declaratio. Quod enim ipso confesso omnibus jure nullum est, illud nec usucapi nec praescriptione longi temporis amitti potest: atque adeo non est opus ad illud conservandum publica Protestatione. Id quod erat probandum.

CAPUT III.

Declarationem Innocentii non esse ipsi Curiae Romanae utilem, sive in praesens sive in futurum.

Cæterum etsi haud necessaria, forte tamen *utilis* & fuit & nunc etiam est Declaratio. Verum utilitas si potuit sperari, vel in praesens sperari potuit vel in futurum. Eaque habito respectu, vel ad ipsos